

TYTOŃ	N O R M A B R A N Ż O W A	BN-89
	Tytoń przemysłowy uszlachetniony po fermentacji	8139-14
		Grupa katalogowa 1281

1. WSTĘP

1.1. Przedmiot normy. Przedmiotem normy jest tytoń przemysłowy uszlachetniony przeznaczony do wyrobów tytoniowych.

1.2. Zakres normy. Norma obowiązuje w zakresie produkcji i obrotu.

1.3. Określenia — wg PN-75/A-99000.

2. PODZIAŁ I OZNACZENIE

2.1. Podział tytoniu przemysłowego uszlachetnionego

a) na grupy użytkowe, klasy jakościowe i gatunki — wg tablicy,

b) w zależności od metody fermentacji tytoniu:

— tytoń przemysłowy uszlachetniony uzyskany na drodze obróbki chemiczno-termicznej tytoniu przemysłowego żyłowanego wyprodukowanego wg metody proktorowo-komorowej — PKU,

— tytoń przemysłowy uszlachetniony uzyskany na drodze obróbki chemiczno-termicznej tytoniu przemysłowego żyłowanego wyprodukowanego wg metody bezkomorowej — RU,

c) w zależności od środków użytych do uszlachetnienia:

— tytoń przemysłowy uszlachetniony sosem podstawowym **odpowiednim dla danej grupy użytkowej tytoniu** — SP oraz **sosem** specjalnym np. sos podstawowy + sos wg **patentu PRL 138436** — SS,

— tytoń przemysłowy uszlachetniony sosem podstawowym i aromatyzowany — wg **patentu PRL 132404** — SPA oraz sosem specjalnym i aromatyzowany — SSA,

d) w zależności od stosowania konserwanta:

— tytoń przemysłowy uszlachetniony konserwowany — K,

— tytoń przemysłowy uszlachetniony niekonserwowany.

2.2. Sposób budowy oznaczenia. Oznaczenie powinno zawierać co najmniej:

a) grupę użytkową tytoniu uszlachetnionego,

b) klasę,

c) manipulację,

d) gatunek,

e) metodę fermentacji,

f) oznaczenie sosowania (S) lub uszlachetniania (U) — każda z wytwórni może wprowadzić indywidualne oznaczenie sosu w zależności od rodzaju sosu i producenta,

g) napis aromatyzowany (A) w przypadku stosowania środków aromatyzujących,

h) napis Produkt konserwowany sorbinianem potasu (K) w przypadku zastosowania konserwanta.

2.3. Przykład oznaczenia tytoniu uszlachetnionego grupy użytkowej Burley klasy II, żyłowanego, gatunku B, wyprodukowanego wg metody proktorowo-komorowej, sosowanego sosem specjalnym, aromatyzowanego, konserwowanego:

Bu II S B PKU SS A K BN-89/8139-14

Aromatyzowany

Produkt konserwowany sorbinianem potasu

3. WYMAGANIA

3.1. Wymagania ogólne. Do uszlachetniania nie dopuszcza się tytoniu przemysłowego oznakowanego zgodnie z BN-84/8139-01 p. 3.6 znakiem + oraz tytoniu mającego zapachy obce.

Bele z tytoniem uszlachetnionym powinny mieć **kształt prostopadłościanu**.

Gęstość sprasowanego tytoniu nie powinna przekraczać 313 kg/m^3 . Wilgotność tytoniu po zabelowaniu powinna być wyrównana w całej beli i mieścić się w granicach podanych w tablicy.

3.2. Zapach tytoniu. Tytoń przemysłowy uszlachetniony musi mieć **zapach charakterystyczny dla danej grupy użytkowej tytoniu i zastosowanych środków uszlachetniających**. Niedopuszczalne są zapachy obce.

3.3. Smak i aromat dymu tytoniowego powinny być charakterystyczne dla danej grupy użytkowej tytoniu i zastosowanych do jego uszlachetniania środków. Niedopuszczalna jest surowizna w smaku i aromacie oraz posmak stęchliżny wynikający z obecności pleśni, jak również inne posmaki pochodzenia nietytoniowego.

3.4. Masa i wymiary bel, po sprasowaniu powinny wynosić $55 \pm 5 \text{ kg}$ przy wymiarach: $800 \times 600 \times 400 \text{ mm}$.

Zgłoszona przez Centralne Laboratorium Przemysłu Tytoniowego
Ustanowiona przez Dyrektora Centralnego Laboratorium Przemysłu Tytoniowego dnia 2 maja 1989 r.
jako norma obowiązująca od dnia 1 października 1989 r.
(Dz. Norm. i Miar nr 6/1989, poz. 14)

3.5. Zabarwienie i dopuszczalna zawartość piasku — wg BN-84/8139-01.

3.6. Dopuszczalna zawartość środka konserwującego. Maksymalna dopuszczalna przez Ministerstwo Zdrowia i Opieki Społecznej zawartość sorbinianu potasu w tytoniu przemysłowym uszlachetnionym i konserwowanym wynosi 0,4% (m/m).

3.7. Pozostałe wymagania — wg tablicy lub wg uzgodnionego zamówienia.

wa sztucznego lub do 6 bel w opakowaniach kartonowych o ciężarze 55 ± 5 kg z zachowaniem odstępów między stosami. Bele mogą być przechowywane również na stelażach. Odległość tytoniu od grzejników nie może być mniejsza niż 1 m, a od ścian 60 cm.

Tytoń należy chronić przed bezpośrednim działaniem promieni słonecznych.

4.2.2. Konserwacja tytoniu w okresie przechowywania. W okresie przechowywania bele tytoniu należy prze-

Grupa użytkowa tytoniu przemysłowego uszlachetnionego, klasa, manipulacja	Gatunek					
	A		B		C	
	dopuszczalna zawartość, %					
	frakcji IV + V	żył	frakcji IV + V	żył	frakcji IV + V	żył
Burley I S Burley II S	9	4	10,5	8	10,5	14
Puławski I S Pulawski II S	9	4	10,5	8	10,5	14
Mocny Skroniowski I S Mocny Skroniowski II S	9	4	10,5	8	10,5	14

Zawartość wody w tytoniu przemysłowym uszlachetnionym, %
 — bez konserwanta — $12 \div 13$,
 — z konserwantem — do 14,5.

4. PAKOWANIE, PRZECHOWYWANIE I TRANSPORT

4.1. Pakowanie. Tytoń przemysłowy uszlachetniony należy pakować w opakowania tekturowe, nową tkaninę jutową lub w tkaninę ze sztucznego tworzywa.

Zaleca się stosowanie opakowań tekturowych mających najlepsze właściwości ochronne.

Opakowanie musi całkowicie zakrywać tytoń.

Na każdej beli powinna być etykieta zawierająca co najmniej następujące dane:

- oznaczenie wg 2.2,
- nazwę wytwórni,
- rok zbioru i datę zapakowania,
- numer bieżący beli,
- wilgotność tytoniu w beli z dokładnością do 0,5%,
- masę rzeczywistą brutto w dniu zapakowania z dokładnością do 0,5 kg,
- masę handlową netto z dokładnością do 0,5 kg ustaloną na podstawie wilgotności handlowej odpowiedniej dla każdej z grup użytkowych wg PN-88/A-99011.

4.2. Przechowywanie

4.2.1. Warunki przechowywania. Tytoń przemysłowy uszlachetniony powinien być przechowywany w pomieszczeniach suchych, czystych i wolnych od obcych zapachów. Optymalne warunki przechowywania stanowią: temperaturę $4 \div 15^{\circ}\text{C}$, wilgotność względna powietrza $60 \div 75\%$.

Bele z tytoniem składa się na ażurowych podestach na wysokości około 10 cm nad poziomem podłogi w stose do 5 bel w opakowaniach jutowych i z tworzy-

kładając nie rzadziej niż co 3 miesiące. Częstotliwość przekładania należy zwiększyć w przypadku zagrożenia kondycyjnego tytoniu. W czasie przekładania bele leżące na spodzie stosu powinny być przełożone w górne jego warstwy, a znajdujące się w środku — na zewnątrz i odwrotnie.

Niedopuszczalne jest przy czynnościach konserwujących rzucanie belami i niszczenie opakowań. Właściwą wilgotność względną i temperaturę powietrza w pomieszczeniach magazynowych należy utrzymywać za pomocą urządzeń klimatyzacyjnych. W magazynach nie mających takich urządzeń należy przewietrzać pomieszczenia przez otwieranie okien przy sprzyjających warunkach atmosferycznych.

W okresie składowania należy przeprowadzić systematyczną kontrolę stanu zdrowotności tytoniu.

4.2.3. Okres przechowywania tytoniu przemysłowego uszlachetnionego nie powinien przekraczać 12 miesięcy. W przypadku tytoniu konserwowanego nie powinien przekraczać 24 miesięcy.

4.3. Transport. W czasie transportu tytoń należy zabezpieczyć przed zniszczeniem, zamoczeniem, obcymi zapachami i szkodliwymi wpływami atmosferycznymi. W przypadku transportu kolejowego należy wykorzystać pełną pojemność wagonów. Wnętrza wagonów powinny być czyste, a otwory okienne i drzwi zabezpieczone przed dostawaniem się do ładunku opadów atmosferycznych.

Bele z tytoniem układa się równomiernie na całej powierzchni środka transportowego, ściśle obok siebie, a wolne przestrzenie między ładunkiem a ścianami środka transportowego wypełnia się materiałem amortyzującym.

5. BADANIA

5.1. Program badań

5.1.1. Badania pełne tytoniu przemysłowego uszlachetnionego

- a) ocena jakości tytoniu,
- b) ocena zapachu, smaku i aromatu dymu,
- c) oznaczanie zawartości wody,
- d) oznaczanie zawartości piasku,
- e) sprawdzenie masy i wymiarów belów,
- f) oznaczanie rozdrobnienia blaszki liściowej,
- g) oznaczanie zawartości żył,
- h) oznaczanie zawartości sorbinianu potasu.

5.1.2. Badania niepełne wymienione w 5.1.1 a) ÷ c) powinny być przeprowadzane w magazynie tytoniu przemysłowego co 3 miesiące.

5.2. Pobieranie próbek — wg PN-85/A-99001.

5.3. Opis badań

5.3.1. Sprawdzanie jakości tytoniu. W belach wylosowanych wg PN-85/A-99001 sprawdzić wymagania podane w 3.4, 3.5, 3.6, 3.7.

5.3.2. Sprawdzanie zapachu, smaku i aromatu dymu. Zapach tytoniu sprawdzić organoleptycznie i porównać z wymaganiami wg 3.2. W celu sprawdzenia smaku i aromatu dymu wykonać kilka papierosów z tytoniu pokrojonego na włókna o szerokości 0,8 mm. Papierosy poddać ocenie degustacyjnej. Porównać smak i aromat dymu wg 3.3.

5.3.3. Sprawdzenie zawartości piasku — wg BN-86/9139-03.

5.3.4. Sprawdzenie zawartości wody — wg PN-88/A-99011.

5.3.5. Sprawdzenie stopnia rozdrobnienia blaszki liściowej i zawartości żył — wg PN-86/A-99006.

5.3.6. Sprawdzenie masy i wymiarów bel wykonuje się poddając bele ważeniu na wagach uchylnych z dokładnością do 0,2 kg. Wymiary bel kontroluje się wykonując pomiar ich długości, szerokości i wysokości z dokładnością do 10 mm.

5.4. Ocena wyników badań. Partię tytoniu przemysłowego uszlachetnionego należy uznać za zgodną z wymaganiami normy, jeżeli wyniki badań wg 5.1.1 lub 5.1.2 wykazują zgodność pobranej próbki z wymaganiami niniejszej normy.

Negatywne wyniki dwukrotnego badania stanowią podstawę do przeklasyfikowania tytoniu.

6. POSTANOWIENIA PRZEJŚCIOWE

Do czasu opracowania normy czynnościowej, w tytoniu przemysłowym uszlachetnionym konserwowanym nie oznacza się konserwanta (sorbinianu potasu).

Do czasu zainstalowania we wszystkich fermentowniach standardowych pras do belowania tytoniu uszlachetnionego dopuszcza się bele o masie 60 ± 1 kg i wymiarach $980 \times 780 \times 400$ mm.

K O N I E C

INFORMACJE DODATKOWE

1. Instytucja opracowująca normę — Centralne Laboratorium Przemysłu Tytoniowego, Kraków.

2. Normy i dokumenty związane

PN-75/A-99000 Tytoń i wyroby tytoniowe. **Nazwy i określenia**
 PN-85/A-99001 Tytoń i wyroby tytoniowe. **Pobieranie próbek**
 PN-86/A-99006 Badania fizyczne tytoniu przemysłowego
 PN-88/A-99011 Tytoń i wyroby tytoniowe. **Oznaczanie zawartości wody**
 BN-84/8139-01 Tytoń przemysłowy
 BN-86/9139-03 Liście tytoniu. **Badania jakości**
 Ustawa z dnia 15 listopada 1984 r. — Prawo przewozowe (Dz. U. nr 53/1984 r. poz. 272)

Regulamin Przedsiębiorstwa Polskie Koleje Państwowe o ładowaniu i zabezpieczaniu przesyłek towarowych (Dz. TiZK z 1985 r. nr 9, poz. 68)

Zarządzenie Ministra Komunikacji z dnia 7 marca 1963 r. w sprawie ładowania samochodów ciężarowych i przyczep (Mon. Pol. z 1963 r. nr 24, poz. 123 i z 1968 r. nr 35 poz. 250)

Patent PRL 138436 — własność CLPT — Sposób uszlachetniania tytoniu przemysłowego

Patent PRL 132404 — własność CLPT — Sposób uszlachetniania sosowanego tytoniu odmiany Burley

3. Autorzy projektu normy — inż. Andrzej Englert, dr Jacek Zborowski, mgr inż. Ewa Michura — Centralne Laboratorium Przemysłu Tytoniowego, Kraków.